

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

Соціологічні дослідження релігії та релігійного простору
підготовки магістрів

спеціальності 054 Соціологія

освітньо-професійної програми Соціологія

Силабус навчальної дисципліни
для денної форм навчання

Силабус навчальної дисципліни «СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЛІГІЇ ТА РЕЛІГІЙНОГО ПРОСТОРУ» підготовки магістрів, галузі знань 05 Соціально-поведінкові науки, спеціальності 054 Соціологія, за освітньою програмою Соціологія.

Розробник: Коструба Наталія Сергіївна, старший викладач кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат психологічних наук.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології

протокол № 1 від 15 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри: (Лазорко О.В.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціально-поведінкові науки 054 Соціологія Соціологія Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів Денна 180/ 6		Рік навчання 1-й
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр 1-ий
Мова навчання українська		Лекції 20 год. Практичні (семінарські) 18 год. Лабораторні 16 год. Самостійна робота 115 год. Консультації 11 год. Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

ППП Коструба Наталія Сергіївна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання –

Посада старший викладач

Контактна інформація:

мобільний телефон +38066-939-58-98;

електронна адреса nataliia.kostruba@eenu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 111. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Соціологічне дослідження релігії та релігійного простору» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра, спеціальності 054 Соціологія освітньої програми Соціологія.

Навчальний курс «Соціологічне дослідження релігії та релігійного простору»

фокусує увагу студентів-соціологів на особливостях розвитку релігії як одного із соціальних інститутів суспільства та його взаємодії з іншими соціальними системами.

У курсі пропонується розглянути основні тенденції розвитку соціологічних підходів до вивчення релігії як соціокультурного феномену, розкрити структуру та функції релігії як соціального інституту, особливості інституціалізації та функціонування релігійних інститутів та організацій, зміст та різновиди релігійної поведінки, порівняти особливості становлення соціології релігії в Україні та країнах Заходу.

Особлива увага присвячена аналізу сучасної релігійної ситуації у світі та її значення для подальшого соціокультурного розвитку людської цивілізації. Порівняльна характеристика творчої спадщини суспільствознавців різних часів дасть змогу висвітлити основні наукові підходи до вивчення релігії та простежити їх вплив на формування сучасного соціологічного визначення її сутності.

2. Пререквізити

Дисципліна ґрунтується на вивченні «Методологія і організація наукових досліджень у галузі».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни — ознайомити з основними принципами, поняттями, методами, які використовуються для аналізу релігії як соціального явища.

Головними завданнями викладання курсу є:

- вивчення специфіки сучасних релігійних процесів, їх впливу на людську свідомість;
- дослідження особливостей взаємодії релігії з іншими соціальними інститутами;
- формування духовних цінностей людини та всього суспільства загалом;
- засвоєння базових положень соціального аналізу релігійних інституцій;
- характеристика головних концепцій у межах соціологічного вивчення релігії;
- засвоєння сучасних підходів вивчення соціальних фактів в сфері релігійного життя;
- виявлення можливостей та обмежень використання методів соціологічного аналізу щодо фактів соціальної реальності в сфері релігійного життя;
- опанування терміносистеми та особливостей реалізації пізнавальних програм у межах вивчення релігійних систем;
- організація і проведення конкретних досліджень проблем релігії з використанням соціологічних методів.

4. Результати навчання (Компетентності)

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Знати:

- Суть та генезу релігії як соціального інституту.
- Основні поняття і категорії соціології релігії.
- Основні соціологічні підходи до аналізу компонентів формування релігійного світогляду.
- Тенденції розвитку основних релігійних течій сучасності.
- Основні підходи вивчення релігії як соціального інституту та методах його дослідження.

Вміти:

- Аналізувати вплив релігії на розвиток соціального життя;
- Забезпечити оперативне вирішення соціальних проблем пов'язаних із віросповіданням та релігійними конфліктами шляхом збору емпіричних соціологічних даних;
- Здійснювати соціологічне забезпечення вирішення міжконфесійних конфліктів;
- Забезпечувати соціологічну підтримку інституту релігії;
- Здійснювати координацію інформаційних потоків з метою задоволення релігійних потреб.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

5. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Лабор .	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Соціологія релігії як галузь наукового знання							
Тема 1. Соціологія релігії в системі соціологічного знання		2			10		
Тема 2. Становлення соціології релігії як самостійної дисципліни		2	2		10		ДС/5
Тема 3. Категоріально-методологічний вимір соціології релігії		2	2		10		ІРС/5
Тема 4. Методи та методика дослідження проблем релігії в		2	2	4	10	2	РМГ/5

системі соціології релігії							
Тема 5. Релігія як символічна система. Історичні типи та форми релігії.		2	2	2	10	3	ДС/5
Разом за модулем 1		10	8	6	50	5	20
Змістовий модуль 2. Соціальні проблеми соціології релігії							
Тема 6. Релігія як соціальний інститут		2	2	2	10		
Тема 7. Релігійна поведінка та її прояви		2	2	2	10		РМГ/5
Тема 8. Роль релігії в соціальній стратифікації та соціальній мобільності.		2	2	2	15	2	РК/5
Тема 9. Соціальні проблеми в концепціях світових та етнічних релігій. Взаємодія релігії з політичною та економічною системами		2	2	2	15	2	РК/5
Тема 10. Релігійні конфлікти та їх роль в сучасному світі. Церква та суспільство в Україні		2	2	2	15	2	РМГ /5
Разом за модулем 2		10	10	10	65	6	20
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)							30+30=60
Участь у конференції з доповіддю про результати власних досліджень							+5
Всього годин/ Балів	180	20	18	16	115	11	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Взаємодія та взаємовплив культури та релігії в суспільстві.
2. Релігія і політика – їх взаємовплив.
3. Основні пріоритети державної політики щодо релігії та церкви у сучасному українському суспільстві.
4. Релігія, наука, освіта, їх взаємодія та взаємозв’язок у соціумі.
5. Релігійні процеси в суспільстві: сакралізація та секуляризація.
6. Конфесійний плюралізм в українському соціумі на етапі демократичних перетворень
7. Український конфесійний плюралізм та його особливості.
8. Міжконфесійні конфлікти в регіонах України: причини їх виникнення та шляхи подолання.
9. Толерантність – важливий чинник міжконфесійної злагоди в поліетнічному

соціумі.

10. Релігійні організації в Україні та їх функціональна роль у суспільстві.
11. Церква: загальна характеристика та функції.
12. Християнське виховання в Україні.
13. Проблеми сучасної соціології релігії у світі та в Україні.
14. Соціальні аспекти релігії в буддизмі.
15. Соціальні аспекти релігії в ісламі.
16. Соціальні проблеми в протестантизмі.
17. Формування духовності у молоді.
18. Роль та місце соціального управління релігійними процесами у стабілізації та інтеграції суспільства.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів): 5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. 3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки. 1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки. 0 балів – завдання не виконане. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля. Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти,

виявляючи особисту позицію що до них, вмiло використовувати мiжпредметнi зв'язки. Критерiї оцiнювання знань здобувачiв при виконаннi контрольних робiт (оцiнюється в дiапазонi вiд 0 до 30 балiв): 30-20 балiв – вiльно володiє обсягом матерiалу, вiльно висловлює власнi думки, повнiстю i якiсно розкрив всi питання виявляючи особисту позицiю що до них, вмiло використовує мiжпредметнi зв'язки. 12-19 балiв – вiльно висловлює власнi думки, але недостатнє обґрунтування вiдповiдi, допущенi незначнi помилки; 5-11 балiв – не повнiстю з допущенням помилок розкрив всi питання; 1-4 бали – розкрив тiльки перше питання; 0 балiв – вiдповiдь вiдсутня.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, мiжнародне стажування) навчання може вiдбуватись в он-лайн формi за погодженням iз керiвником курсу.

Полiтика щодо академiчної доброчесностi

Дотримання академiчної доброчесностi здобувачами освiти передбачає:

- Самостiйне виконання навчальних завдань, завдань поточного та пiдсумкового контролю результатiв навчання;
- Посилання на джерела iнформацiї у разi використання iдей, розробок, тверджень, вiдомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право i сумiжнi права; дотримання принципiв та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовiрної iнформацiї про результати власної (наукової, творчої) дiяльностi, використанi методики дослiджень i джерела iнформацiї.

За порушення академiчної доброчесностi (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освiти можуть бути притягненi до академiчної вiдповiдальностi: повторне проходження оцiнювання (контрольна робота, iспит, залiк тощо); повторне проходження вiдповiдного освiтнього компонента освiтньої програми; вiдрахування з Унiверситету.

Усi письмовi роботи перевiряються на наявнiсть плагіату i допускаються до захисту iз коректними текстовими запозиченнями не бiльше 25%. Списування пiд час контрольних робiт та екзамiнiв забороненi (в т.ч. iз використанням мобiльних пристроїв). Мобiльнi пристрої дозволяється використовувати лише пiд час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Полiтика щодо дедлайнiв та перескладання

Роботи, якi здаються iз порушенням термiнiв без поважних причин, оцiнюються на нижчу оцiнку (75% вiд можливої максимальної кiлькостi балiв за вид дiяльностi балiв). Перескладання модулiв вiдбувається за наявностi поважних причин (наприклад, лікарняний).

I. Пiдсумковий контроль

На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Форма проведення іспиту – усний залік.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Соціологія релігії: об'єкт, предмет, зв'язок з іншими науками.
2. Понятійно-категоріальний апарат соціології релігії.
3. Соціологічні аспекти міфу за Б. Маліновським.
4. Становлення соціології релігії: сутність концепції О. Конта.
5. Вчення про релігію Г. Спенсера.
6. Релігія у філософсько-соціологічній концепції Е. Дюркгейма.
7. Проблеми соціології релігії у творах М. Вебера.
8. Соціологія релігії Г. Зіммеля.
9. К. Манхейм — релігія в сучасному суспільстві.
10. Американська школа соціології релігії.
11. Структурно-функціональний підхід до соціології релігії Т. Парсона.
12. Соціологія релігії в Україні та Росії.
13. Функціональна роль соціології релігії в суспільстві.
14. Метод інтерв'ю та специфіка його проведення серед громадян.
15. Метод анкетування та специфіка його проведення серед віруючих громадян.
16. Метод спостереження та специфіка його проведення серед представників сучасних неорелігій.
17. Шляхи підготовки, виконання та опрацювання дослідження в соціології релігії.
18. Взаємодія людини та релігії в соціумі.
19. Зміни парадигми мислення щодо релігії в українському суспільстві.
20. Феномен людини, її сутність і функції в суспільстві з позицій релігій.
21. Функції релігії в суспільстві та їх характеристика.
22. Взаємозв'язок і взаємодія культури і релігії в суспільстві.
23. Релігія та політика в соціумі.
24. Релігія та наука в соціумі.
25. Релігія та освіта (духовна і світська) у суспільстві.
26. Релігія і традиції: взаємозв'язок і взаємовплив.
27. Основні пріоритети державної політики щодо релігії та Церкви в сучасному українському суспільстві.
28. Сакралізація: сутність і характеристика.
29. Український конфесійний плюралізм та його особливості.
30. Міжконфесійні конфлікти в регіонах України: причини виникнення та шляхи подолання.
31. Новітні релігії в сучасному українському суспільстві.
32. Методи соціологічного дослідження релігії.
33. Релігійна ідентифікація особистості.
34. Культова та позакультова релігійна діяльність.
35. Традиційні та нетрадиційні релігійні організації та їх функції в суспільстві.
36. Соціальні функції релігії в суспільстві.

37. Біблія — священна книга християн.
38. Релігійна культова діяльність у сучасному українському суспільстві.
39. Релігійна культура в сучасному українському суспільстві.
40. Релігійна соціалізація особистості.
41. Роль Інтернету у формуванні релігійної інформації в суспільстві.
42. Соціальні проблеми в концепціях світових та етнічних релігій.
43. Проблеми християнського виховання в сучасному суспільстві. 44. Глобальні проблеми сучасності в їх релігійній інтерпретації.
45. Петро Могила — видатна особистість у релігійно-освітній галузі.
46. Григорій Сковорода та його філософія релігії.
47. Державно-церковні відносини: світовий досвід і Україна.
48. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI ст.
49. Релігійна духовність українців: вияви, постаті, стан.
50. Релігійна свобода: моделі державно-церковних відносин.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Петрова, І. М. Соціологія релігії : метод. рек. до семінар. і практ. занять для студ. / І.М. Петрова ; Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. наук. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВДУ ім. Лесі Українки, 2005. – 38 с.
2. Пірен, М. І. Соціологія релігії : підруч. для студ. ВНЗ / М.І. Пірен ; М-во освіти і науки України, Міжрегіон. акад. упр. персон. – Київ : Персонал, 2008. – 344 с.
3. Хоронжий, А. Г. Соціологія релігії : курс лекцій : навч. посіб. / А.Г. Хоронжий ; М-во освіти і науки України. – Львів : Магнолія 2006, 2007. – 168 с.
4. Академічне релігієзнавство: Підручник / [За наук. ред. проф. А.Колодного]. — Київ: Світ Знань, 2010. — 862 с.
5. Веремчук В. И. Социология религии: Учеб. пособие. / В. И. Веремчук — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2014. — 254 с.
6. Гараджа В. И. Социология религии: Учеб. пособие для студентов и аспирантов гуманитарных специальностей. – 3-е изд., перераб. и доп. / В. И. Гараджа — М.: ИНФРА-М, 2015. —348 с.
7. Классики мирового религиоведения. Антология. — Т.1-Т.2 / [Сост. и общ. ред. А. Н. Красникова]. – М., 2016.

8. Лубський В. І. Соціологія релігії: Курс лекцій. / В. І. Лубський, В. М. Козленко, Т. Г. Горбаченко. — Київ : Фітосоціоцентр, 2009. — 204 с.
9. Паращевін М. А. Інтегративна роль релігії: історико-соціологічний нарис / М. А. Паращевін. — Київ : Інститут соціології НАН України, 2004. — 152 с.
10. Релігієзнавство України. В 2-х книгах. Книга друга: Релігієзнавча наука років незалежності. – Колективна монографія / [За наук. ред. д.ф.н., проф. А.Колодного]. — Київ : Українська Асоціація релігієзнавців, 2010. — 258 с
11. Рязанова Л. С. Релігійне відродження в Україні: соціокультурний контекст / Л. С. Рязанова. — Київ : Біла криниця, 2014. — 240 с.
12. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, перспективи / [За ред. П. Косухи]. – [У 2-х част.] — Київ : Просвіта, 2014. — 480 с.

Додаткова література

1. Арбеніна В. Над чим працюють соціологи України (за результатами контент-аналізу матеріалів «Харківських соціологічних читань») / В. Арбеніна // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2006. — № 1. — С. 166-176.
2. Бабій М. Соціологія релігії в архітектоніці релігієзнавства / М. Бабій // Дисциплінарне релігієзнавство. Колективна монографія. / [За наук. ред. д.філос.н., проф. А. Колодного] / Українське релігієзнавство. — Київ : Просвіта, 2009. — Спецвипуск. — С. 107–119.
3. Бабій М. Ю. Соціологія релігії / М. Ю. Бабій // Академічне релігієзнавство. — К., 2000. — С.137-152.
4. Балабанова Н. В. (Розділ 9.) Соціологія релігії / Н. В. Балабанова // Спеціальні та галузеві соціології: Навчальний посібник / [Пилипенко В. Є., Попова І. М., Танчер В. В. та ін.]; під ред. В. Є. Пилипенка. – [2-е вид.] — Київ : Вид-во Інститут соціології НАН України, 2007. — С. 212–238
5. Вебер М. Теория ступеней и направлений религиозного неприятия мира // Работы М. Вебера по социологии религии и культуре. — Вып. 1. — М. : МИР, 1991. — 368 с.
6. Ерышев А. А. Социология религии: Учеб. пособие. / А. А. Ерышев, Н. П. Лукашевич — Київ : МАУП, 2009. — 120 с.
7. Колодний А. Проблеми релігієзнавчої науки і освіти / А. Колодний // Українське релігієзнавство. — 2009. — № 52. — С. 155-157.
8. Колодний А. Релігієзнавство: підручники і навчальні посібники / А. Колодний, Л. Филипович // Українське релігієзнавство. — 2009. — № 52. — С. 158-160
9. Лукашевич М. П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков. — [2-е вид., допов. і випр.] — Київ : МАУП, 2004. — 464 с. — [Розділ «Соціологія релігії». — С. 389-409].
10. Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии / [Сост. В. И. Гараджа и Е.Д.Руткевич]. — М. : КроМЕТ, 2004. — 428 с.
11. Релігія і політика в сучасній Україні / За ред. І. Ф. Кураса. — Київ : Наукова думка, 2000. — 268 с.
12. Тишин А. Ф. Мировые религии и религиозные памятники: Учеб. Пособие / А. Ф. Тишин. — М. : МИР, 2007. — 324 с.
13. Токарев С. А. Религия в истории народов мира. – 4-е изд., испр. и доп. / С. А. Токарев. — М. Издательский дом «КЛАСС», 2006. — 640 с.

14. Филипович Л. Зміст західної соціології релігії як науки і навчальної дисципліни / Л. Филипович // Українське релігієзнавство. — 2003. — № 25. — С. 98-102

15. Яремчук С. С. Релігійність молоді: сутнісні характеристики та специфіка прояву / С. С. Яремчук // Нова парадигма: [журнал наукових праць]. — Вип. 91. — Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. — С. 197-211.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. www.socioline.ru – електронна бібліотека (підручники, роботи соціологів-класиків, першоджерела, статті з журналів).
2. www.ecsocman.edu.ru – російський освітній портал «Экономика. Социология. Менеджмент».
3. www.socis.isras.ru – офіційний сайт журналу «Социологические исследования».
4. www.sau.kiev.ua – офіційний сайт соціологічної асоціації України (устав САУ, кодекс професійної етики соціолога, указ президента про розвиток соціологічної науки).
5. www.useps.org – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).
6. www.socis.kiev.ua – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
7. www.sociology.kharkov.ua – SociologyHall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
8. <http://www.nir.ru/socio/scipubl/socjour.htm> – офіційний сайт журналу «Соціологічний журнал» – можна ознайомитися не тільки зі змістом. Містить велику кількість електронних версій статей з різних напрямків соціології.
9. <http://www.soc.pu.ru/publications/jssa/> – офіційний сайт журналу «Журнал соціології та соціальної антропології (Санкт-Петербург)» – щоквартальне професійне видання факультету соціології СПбДУ. Матеріали поточного номера (додається анотація). Повний архів.
10. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури.
11. <http://www.studfiles.ru/all-vuz/879/folder:2208/> – бібліотека соціологічної літератури.
12. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
13. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України).
14. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів).
15. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).
16. <http://www.religio.ru> (Світ релігії).
17. <http://www.interfax-religion.ru> (Інформаційний сайт Інтерфакс релігія).
18. <http://atheismru.narod.ru/> (Розум та віра).
19. <http://www.ateism.ru> (Сайт атеїстів «Людна – важніше за бога»).
20. <http://lib.socio.msu.ru/l/library> (Соціальна природа релігії. Левада Ю.О.).

21. <http://www.atheism.ru/> («Науковий атеїзм»).
22. <http://www.religare.ru/index.htm> (Релігія та ЗМІ).
23. <http://relig.philosophy.pu.ru/> (Інститут релігієзнавства).
24. <http://religion.sova-center.ru/> (Релігія в світському суспільстві).